

Olga Płaszczewska, *Przestrzenie komparatystyki – italianizm*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2010.

Pierwszy w Polsce zarys historii komparatystyki światowej i polskiej oraz charakterystyka jej obszarów, ze szczególnym uwzględnieniem italianizmu jako jednego z nich, wzbogacony o przykładowe interpretacje, stanowiące ilustrację przedstawionej metodologii komparatystycznej.

Do czytelnika

## I. PRZESTRZENIE KOMPARATYSTYKI

### 1. NAZWA DYSCYPLINY

### 2. ZARYS DZIEJÓW ZJAWISKA ZA GRANICĄ

Romantyczne początki

Wiek porównań

„Klasyczny humanizm złotego wieku”

„Kryzys” komparatystyki

Komparatystyka niemiecka — znaczący nurt „osobny”

Czas ponowoczesności

Dwudziestolecie podręczników

Ku nowemu tysiącleciu

### 3. WOKÓŁ DEFINICJI

### 4. KOMPARATYSTYKA W POLSCE

Tradycja retoryczna i romantyczne początki

Pod znakiem pozytywizmu

Badania porównawcze w wymiarze europejskim

Międzywojenne spory

„Wpływ” literacki a psychogeneza

Kierunki poszukiwań: folklor, przekład i Geistesgeschichte

Czas próby

„Odwilż” w badaniach porównawczych

Praktyka badawcza a rozwój komparatystyki

Refleksje metakrytyczne lat siedemdziesiątych

Próby syntezy

Komparatystyka w słowniku

Przełom lat dziewięćdziesiątych: instytucjonalizacja specjalności

Komparatystyka schyłku wieku

Z perspektywy romanisty

Komparatystyka na uniwersytecie - Kraków

Radziejowickie rewizje

Sławistyka i antropologia

„Komparatystyka wewnętrzna”

Potencjały intertekstualne

Wnioski i perspektywy

### 5. GŁÓWNE OBSZARY KOMPARATYSTYKI

#### A. OBSZARY SZEROKIE

Porównawcza historia literatur(y)

Europejska starożytność i współczesność

Tematy i mity literackie

Genologia

Imagologia  
Historia idei  
Wielokulturowość i postkolonializm  
Korespondencja sztuk  
Literatura i sztuki plastyczne  
Literatura, muzyka, spektakl, film  
Korespondencja sztuk, czyli „komparatystyka pogranicza”

## B. OBSZARY SPECYFICZNE

Przekład

Podróż literacka

Italianizm

1. Italianizm albo ‘rozpacz semantyka’
2. Italianizm i komparatystyka epoki Van Tieghema
3. Z dziejów badań nad italianizmem w Polsce
4. Główne obszary i kierunki badań nad italianizmem:

Warsztat bibliograficzny i materiały referencyjne

Italianistyczny punkt widzenia

Porównawcza historia literatury

Podróż włoska

Imagologia

Tematy i mity geografii literackiej

Recepcja i przekład

Korespondencja sztuk

5. Italianizm w kalejdoskopie komparatystyki

## 6. KOMPARATYSTYKA - UWAGI NA MARGINESIE

## 7. WSKAZÓWKI BIBLIOGRAFICZNE

## II. W KALEJDOSKOPIE ITALIANIZMU

### 1. PORÓWNAWCZA HISTORIA LITERATURY

Literatura włoska z perspektywy polskiej

O dialogu w Dziełkach moralnych Giacoma Leopardiego

O zacieraniu granic między fikcją a rzeczywistością: Gabriele d’Annunzio – mistrz autokreacji

Ekspansja przestrzenna i horror vacui

Sztuka reżyserii

Obraz i maska

(Auto)kreacja, czyli nieśmiertelność

### 2. TEMATOLOGIA

Porównawcze czytanie

Bezsenne noce XIX stulecia - Silvio Pellico i Józef Ignacy Kraszewski

Bezsenna kawa i opium

‘Wzajemne spojrzenia’

Misja i ucieczka

Samotność i zaangażowanie

Analogie kulturowe i różnice recepcji

O pewnym paralelizmie (Ignazio Silone, Fontamara - Julian Strykowski, Bieg do Fragalà)

Analogie interliterackie i ich przyczyny

Powinowactwo czy plagiat?

Lektura porównawcza

Analogie

Miejsce akcji

Schemat fabularny

Konstrukcja bohatera

Bohater zbiorowy

Różnice

Koncepcja czasu

Struktura narracyjna

Kontekst historyczny

Wobec italianizmu

„Bieg do Fragalà” i „Fontamara” w kontekście komparatystyki

Między literaturami: asocjacje

Rzym, rzeźba i Ameryka, czyli wspólne szlaki Norwida i Hawthorne’a

### 3. KORESPONDENCJA SZTUK

Uwolnienie Angeliki (Ludovico Ariosto, Orland szalony, X) w przekładzie intersemiotycznym (Jeana-Auguste-Dominique Ingres - Eugène Delacroix)

O przekładzie i transmutacji

Kilka szczegółów z historii sztuki

‘Miejsca niedookreślenia’ a reprezentacje malarskie

Bohaterowie w świetle przekładu

Malarskie unaocznienia: Ingres

Malarskie unaocznienia: Delacroix

Konfrontacje

Piękno w zwierciadle piękna – Torquato Tasso w wizjach Delacroix, Baudelaire’a i Norwida

Tasso romantyków

Wbrew konwencjom

Pędzlem Delacroix

Okiem Baudelaire’a

Piórem Norwida

Zamiast podsumowania

Maria Konopnicka i Edith Wharton wobec sztuki weneckiej

Italopisarstwo i legenda Wenecji

Maria Konopnicka i Edith Wharton

Włochy Konopnickiej i Wharton

Stereotypy i przewodnicy

Historia, sztuka i poezja

Czytanie Tycjana

Wobec „miasta umarłego”

Pejzaż i asocjacje kulturowe

Religia i salon

Codziennosc i sztuka przez pryzmat literatury

‘Podróżnik w spódnicy’ albo genderowy nawias

O patrzeniu i czytaniu

#### 4. IMAGOLOGIA I PODRÓŻ WŁOSKA

Nie tylko przestrzeń

Ostatni lazzaron, albo Jamesa Fenimore’a Coopera wędrówki po Włoszech

Literatura i legenda w Podróży do Włoch Józefa Kremera

Włoska podróż edukacyjna w wydaniu Kremera

Historia, legenda, literatura i aluzja literacka

Włoskie podróżopisarstwo

Nawiązania literackie do konkretnych dzieł

Metonimie i symbole

Punkty na mapie

Teksty, obrazy, skojarzenia

Legendy i mity na rozdrożach kultur

Legendy literackie i historyczne

Pisarskim szlakiem

Podróż komparatysty

Intertekstualność

Podróż włoska jako dialog z literaturą. Uwagi na marginesie Podróży do Włoch Jarosława Iwaszkiewicza i Drogi do Sieny Marka Zagańczyka

#### 5. WOKÓŁ PRZEKŁADU

Sonety krymskie we Włoszech: kilka refleksji nad przekładem

Przykłady:

Cisza morska (P. E. Pavolini, E. Damiani, C. Verdiani)

Ajudah (P. E. Pavolini, E. Damiani, C. Verdiani)

Córka Joria Gabriela d’Annunzio w przekładzie Marii Konopnickiej

Poezja Tadeusza Micińskiego we Włoszech (kilka uwag o przekładach)

#### 6. ITALIANIZM — PERSPEKTYWY

#### 7. BIBLIOGRAFIA CYTOWANYCH PRAC

#### 8. SPIS ILUSTRACJI

#### 9. NOTA BIBLIOGRAFICZNA

#### 10. SUMMARY

#### 11. RIASSUNTO

#### 12. Indeks nazwisk